

1.Код: ВВ.1.04

2.Назва: **КУЛЬТУРОЛОГІЯ**

3.Тип (обов'язковий / вибірковий): вибірковий

4.Цикл (короткий, перший, другий / третій): другий

5.Рік навчання, коли пропонується цей компонент: третій рік

6.Семестр/триместр, коли забезпечується компонент: 5 семестр

7.Кількість встановлених кредитів ЄКТС: 3

8.Прізвище лектора: професор Добродум О.В.

9.Результати навчання:

знання: об'єкт, предмет, категорії культурології, її методологію і методику, історію становлення, джерела, підходи, концептуальні парадигми; структуру, проблеми, міждисциплінарні зв'язки і сфери практичного застосування культурології; сутність, морфологію, типологію, соціодинаміку і семіотику культури як системного об'єкту культурології; про місце культури у системі суспільних відносин і в сфері індивідуальної життєдіяльності людини, особливості окремих підсистем (галузей) культури, їх взаємозв'язок і взаємовплив;

вміння: самостійно опрацьовувати й аналізувати теоретичні джерела з проблем культурології, роз'яснити особливості культурологічної освіти; працювати на понятійному рівні, організовувати культуроохоронну діяльність, складати моделі дослідження проблеми; вільно вступати і організовувати міжкультурний діалог, оцінювати особливості культурологічної освіти; працювати із культурою як соціальним регулятором людської поведінки; застосовувати набуті знання у своїй професійній діяльності;

компетентності: усвідомлювати світоглядні основи картини світу, загальну концепцію, з позиції якої було можливо оцінювати і аналізувати конкретні феномени і процеси; розуміти межі професійно культурологічного світу; володіння понятійним апаратом, науковими кодами, мовою, для вирішення міждисциплінарних гуманітарних і соціальних проблем; мати навички організації соціокультурного проектування; використовувати у своїй діяльності способи збереження і передачі соціокультурного досвіду, культурні функції освіти і виховання; формування програми самореалізації; використанні набутих знань у культурному вихованні молоді.

10.Форми запровадження (аудиторне/ дистанційне навчання...): аудиторне.

11.Зміст курсу:

Тема 1. Культурологія як наука і навчальна дисципліна.

Обґрунтування *актуальності* культурології: відповідність культурологічного стилю мислення провідним тенденціям суспільного розвитку (культура, цивілізація, діалог культур). Становлення культурології як науки: Вільгельм Освальд, Леслі Уайт, Едуард Маркарян. Різні підходи до визначення культурології в радянської і західної філософії. Досвід *визначення* культурології в радянської науці: московська, ереванська, київська, тартуська школи. Трактовки культурології у пострадянській гуманітаристиці: московська, Санкт-Петербурзька дослідницькі школи.

Співвідношення *об'єкту* і *предмету* культурології. Культура як системний об'єкт культурології. Ціннісно-смісловий аспект культури як предмет культурології. Філософська, історична та науково-семіотична пізнавальні орієнтації у поглядах на предмет культурології. *Мета* і *завдання* культурології. *Структура* культурологічної науки. Соціальна, гуманітарна і прикладна культурологія. *Категорії* культурології: картина світу, архетип, ментальність, культурні тексти, знаки, символи, культурні смисли, культурогенез. *Проблеми* культурології: європейська культура або різні самоцінні культури, природничий (об'єктивістський) або гуманітарний (культурно-аналітичний) підходи, культура як підхід вивчення або цілісний об'єкт, універсалії культури або специфічні культурні риси, фундаментальна та прикладна культурологія.

Культурологія в системі сучасних наук. Інтегративна природа культурологічної науки: культурна антропологія, філософія культури, соціологія культури як науково-теоретичні джерела культурології. Сучасні *міждисциплінарні зв'язки* культурології: філософія, філологія, археологія, етнографія, історія, соціологія, психологія, педагогіка, мистецтвознавство, політологія, теорія держави і права тощо. Культурологічна *освіта*: визначення поняття, завдання спеціалізованого і загального курсів, методичні засади викладу. Структура культурології як навчальної дисципліни: теоретичний та історичний “блоки”. Культурологічний підхід – пріоритетний напрям реформування сучасної системи освіти і виховання в Україні.

Тема 2. Основні концептуальні парадигми культурології

Світоглядні передумови оформлення культурології в окрему галузь знання: генезис сучасної філософії, перехід від класичної до посткласичної картини світу у західній теорії культури кінця XIX – початку XX ст. Загальний огляд доктринальних витоків культурології: історіософські концепції Дж.Б.Віко, І.Гердера, Г.Гегеля; “філософія життя” (Фр.Ніцше, В.Дільтей, О.Шпенглер, Г.Зіммель); неокантіанство (Г.Ріккерт, В.Віндельбанд, М.Вебер, Е.Кассіер); екзистенціалізм (К.Ясперс, М.Хайдегер, Ж.-П.Сартр, А.Камю, Г.Марсель); феноменологія (Е.Гуссерль, М.Хайдегер); психоаналіз (З.Фрейд, К.-Г. Юнг); структуралізм (М.Фуко, Ж.Лакан, Р.Барт); постструктуралізм і постмодерн (Ж.Фр. Ліотар, Ж.Дерріда, Р.Рорті).

Поняття концептуальної парадигми, різноманітність і умовність класифікацій основних культурологічних парадигм XIX – XX ст. *Еволюціоністська парадигма*: культура як лінійний рух від простих до складних форм, культура як організм, культура як система (Г.Спенсер, Е.Тейлор, Дж.Фрезер, Л.Вайт), поняття прогрес культури *Психологічна парадигма*: культура як сублімована енергія лібідо (З.Фрейд), культурні архетипи (К.-Г. Юнг). *Соціологічна парадигма*: культура як єдність об'єктивних (інститути, сфери, статуси) і суб'єктивних (ідеї, цінності) форм (М.Вебер, П.Сорокін, Е.Фромм), плюральність і циклічність культурного процесу (М.Данилевський, О.Шпенглер, П.Сорокін). *Функціоналістська парадигма*: культура як ціле з розподілом функцій між елементами (Б.Малиновський, Р.Браун, Т.Парсонс). *Теологічна парадигма*: культура як результат втілення трансцендентного задуму, сакральні-релігійні витoki культури (П.Флоренський, М.Бердяєв, К.Ясперс, А.Тойнбі). *Ігрова парадигма*: гра як джерело, зміст і рушійна сила розвитку культури, її спонтанна, творча сутність (Й.Хейзинга, Х.Ортега-і-Гассет, Г.Гессе). *Структуралістська парадигма*: культура як складна, ієрархічна, полісемантична знакова система (текст), як засіб комунікації (М.Фуко, К.Леві-Строс, Ж.Лакан, Р.Барт, Ю.Лотман, Ф. де Соссюр, Е.Кассіер). *Парадигма постмодерну*: відмова від побудови цілісної системи культурних норм, взаємодія усіх попередніх досягнень як запорука цілісного осмислення феномену культури (М.Фуко, Ж.Фр.Ліотар, Ж.Дерріда, Р.Рорті, Р.Барт, Т.Адорно).

Тема 3. Методологічні засади культурології

Основні етапи становлення культурології. Введення терміну “культурологія” до наукового обігу (В.Освальд, праця “Принципи теорії освіти” 1909р.). Інституціалізація культурології (Л.Уайт, праця “Наука про культуру” 1949р.). *Системний підхід* як науково-теоретична база культурології: аналіз культури у межах загальної парадигми теорії систем з метою конструювання інваріантних моделей культурних процесів. Поняття про синергетику (Г. Пригожин, Г. Хакен).

Моделі культурологічного дослідження: класична (раціоналістично-сциентистська), некласична (герменевтика, феноменологія), постмодерна, діалоговий підхід. Загальна схема культурологічного дослідження (по етапах, від конкретного до загального). *Культурологічний метод* як синтез пояснення і розуміння, раціональної та інтуїтивної форм пізнання, класичної і некласичної моделей. Зразки культурологічного дослідження (на вибір викладача із списку рекомендованої літератури). Принцип єдності логічного та історичного, порівняльного та типологічного аналізу. Принцип плюральності –

найважливіша умова об'єктивного аналізу в культурології.

Тема 4. Культура як соціальний феномен.

Культура і суспільство. Проблеми цивілізації в культурології. Історична динаміка буття культури. Функції культури. Соціалізація та інкультурація як форми людського розвитку. Суб'єкти культури. Соціокультурні норми – регулятори загальноприйнятої поведінки: загальнокультурні, групові, рольові. Девіантна поведінка: випадкові і регулярні девіації. Багатоманітність культурних сценаріїв діяльності: культура праці, культура освіти, культура гри, культура дозвілля, культура спілкування. Індивідуальна культура особистості. Естетичний, морально-правовий, професійний компоненти особистої культури. Соціальна культура: моральна культура, правова культура, політична культура. Духовна культура: міфологія, філософія, релігія, мистецтво. Особливості духовної культури. Духовність як культурологічне поняття. Дух, душа, духовність, менталітет. Трансцендентальні начала духовності. Культура і вихованість як предтеча формування духовності. Духовність у контексті постмодерну. Міфи, міфологеми та їх соціокультурні функції: стереотипізація, компенсація, адаптація, символізація. *Світогляд* як явище культури. Традиційний і сучасний підходи до поняття світогляду. Художній світогляд і *мистецтво* як чуттєва сфера культури. Соціальна сутність мистецтва та його функції у суспільстві. Мистецтво як фактор антропосоціогенезу. Художня культура в системі культури. Культура і *релігія*: культурологічний аналіз співвідношення. *Філософія* як інтелектуальна сфера культури. Антична філософія і становлення європейського стилю мислення. Культура раціональності. *Наука*: культурологічний вимір. Динаміка наукових картин світу в історії світової культури. Наука у дискурсі постмодерну. *Освіта* як елемент культури, культурні функції освіти. Закономірності історичного розвитку культури та перспективи її впливу на життя людства в XXI столітті.

Тема 5. Становлення особистості у просторі культури

Принципи підходу до вивчення особистості: філософський, діяльнісний конкретно-історичний. Співвідношення понять: людина –індивід – особистість - індивідуальність. Індивідуальна культура духовного світу особистості. Естетичний, моральний, професійний компоненти особистості. Типологія особистості. Індивідуальна культура особистості. Естетичний, моральний, професійний компоненти особистої культури. *Соціалізація* та *інкультурація* як форми людського розвитку. Механізми соціалізації у первісному суспільстві. Фізична культура і краса: філософсько-культурологічний аспект. Проблема тілесності в епоху античності і Ренесансу, Постмодерну. Бодіцентризм в сучасній культурі. Ідеал сучасної особистості. Проблеми і перспективи розвитку особистості у сучасному суспільстві. *Дети Індіго* – нова людська свідомість.

Картина світу в *первісній культурі*: нерозколотість Всесвіту, відсутність суб'єкт-об'єктної опозиції, антропоморфізм, тотальне анімістичне одухотворення природи. *Міфологія* як форма культури і спосіб світовідчуття. Космос і хаос як культурні універсалії (архетипи, прообрази). Поняття *обряду* як способу втілення міфологеми. Моделі міфологічного простору і часу. Звичай, традиція, обряд, ритуал як ціннісно-нормативні регулятори суспільної життєдіяльності. Семіотична концепція формування культури. Прийняття в культурі таких ідей як душа, Бог, істина, суще тощо веде не тільки до нового сприйняття, але й виникненню цілісної культурної дійсності, що визначає основне коло реальних дій, практик та життєдіяльності людини. Культура Давніх царств і початок народження особистості. Формування індивідуальності та особистості в античній культурі. Історичне буття як феномен культури. «Людина культурна». Тенденція ускладнення виробничих, соціально-економічних, політичних і морально-духовних відносин у розвитку людства.

Тема 6. Загальні теоретичні проблеми культури.

Історичний розвиток уявлень про культуру: античність, християнське Середньовіччя, Відродження, філософія Просвітництва. Поняття культури. *Культурогенез* як процес зародження людської культури в первісну добу і постійного формування нових культурних систем взагалі. Культура як специфічний (символічний) механізм адаптації

(концепція Л.Уайта). Культурний розвиток людства як “відповідь” на “виклик” екстремальних ситуацій (концепція А.Тойнбі, В.Розіна). *Культура і цивілізація*: моделі співвідношення понять. Ототожнення культури і цивілізації (унітарний підхід, Е.Тейлор). Протиставлення культури і цивілізації як духовних (“вищих”) і матеріальних (“нижчих”) форм буття людства (традиція романтизму, М.Бердяєв). Стадіальна модель. Багатозначність сучасних підходів у визначенні культури: описові, історичні, нормативні, ціннісні, психологічні, визначення на базі теорії навчання, структурні, ідеологічні, символічні (за класифікацією К.Клакхона, А.Кребера). Інші типології дефініцій культури (антиномічний, аксіологічний, діяльнісний підходи тощо).

Структура культури: первинний поділ на матеріальну і духовну культури. Морфологія культури за Е.Орловою та А.Флісром: спеціалізований і буденний рівні функціонування культури. Культура як тип соціальної пам’яті (кумулятивний компонент) і форма трансляції соціального досвіду (трансляційний компонент). *Функції* культури: адаптаційна, інтегративна, нормативна, пізнавальна, комунікативна. *Типологія і соціодинаміка* культур: визначення понять. Різноманітність критеріїв типології культури. Елітарна і масова культури (за споживачем); Три типи культури за М. Каганом (критерій хазяювання: культура земледельчих народів, культура скотарських племен, культура давніх греків і римлян- культура міст, ремісників і торговців). Марксистська типологія культури. Субкультура і контркультура. *Семіотика* культури. Порівняння знаку і символу. Герменевтика як мистецтво тлумачення текстів.

Тема 7. Проблеми культурної ідентифікації.

Ідентифікація як глибинна людська потреба. Механізм культурної ідентифікації. Ідентифікація і персоналізація. Ідентифікація та ідентичність. Культурна ідентифікація та соціальна адаптація. Історичні типи ідентифікації. Культурна самоідентичність. Етноцентризм як форма культурної ідентичності. Національна ідентичність у смутні часи. Ідентичність і міграція. Нові форми ідентичності у сучасному суспільстві. Віртуальна ідентичність. Проблема ідентифікації в теорії транскультури.

Тема 8. Менталітет та культура

Поняття етносу, етосу, етногенезу, етнічного архетипу. Становлення етнонаціональної культури: аналіз поглядів Л.М.Гумільова. Ментальне поле культури. Ментальність національних культур. Вплив глобалізації на розвиток національних культур: мультикультуралізм, кроскультурність. Етнокультурологічний аналіз української культури. Соціодинаміка української культури.

Поняття та сенс ментальності. Дослідження ментальності у різних наукових школах. Рівні ментальності: індивідуальна, групова, національна, цивілізаційна. Типи ментальності. Ментальність як тип культури. Ментальність первісного суспільства. Антична ментальність. Ментальність середньовіччя.

Тема 9. Перспективи наукової раціональності у ХХ ст.

Наука, техніка, культура та природа людини. Різниця між природними і технічними об’єктами. Функції техніки в культурі: створення культурного середовища буття людини, засіб реалізації досягнень культури до рішення практичних завдань, створення інструментарію культури, техніка є культурним кодом, «акумулятором інформації», засобом її збереження і передавання. Образ техніки в культурі. Дискурси та концепції техніки та технології, технократичний, природнонауковий, соціокультурний дискурси. Сутність та зміст технологічної культури. Три технологічні революції в історії людства. Технологія як культурний феномен. Основні форми технологічної культури: техніка, наука, інженерія. Техніка як соціокультурний феномен. Становлення та розвиток технологічної культури: магичні технології; зближення технічних знань з теоретичною наукою - виникнення технологічних наук; зближення науки з практикою – орієнтація науки на вирішення практичних завдань, перехід її із сфери духовної культури в область технологічної культури. Еволюція від містики (магії) до раціональності. Небезпеки технічного прогресу. Науково-технічна революція. Техногенна цивілізація: вихід з

протирич. Перспективи виходу інженерної культури у сферу творчості. Віртуальні технології сучасності. Комп'ютеризація і культура. Техногенна цивілізація та феномен “інженерного мислення”

12.Рекомендоване або обов'язкове вивчення й інші навчальні ресурси / засоби:

Інформаційні джерела до вивчення курсу:

Обов'язкові:

- 1.Арнольд А.И. Введение в культурологию. – М., 1993.
- 2.Барг М.А. Эпохи и идеи: Становление историзма. – М., 1987.
- 3.Балл Г. Категория культуры у визначенні орієнтирів освіти // Діалог культур: Україна в світовому контексті: Філософія освіти. – Львів, 2002.
- 4.Баткин Л. Итальянские гуманисты: Стиль жизни, стиль мышления. – М., 1978.
- 5.Бахтин М. Творчество Франсуа Рабле и народная культура средневековья и Ренессанса. – М., 1990.
- 6.Бердяев Н.А. Философия творчества, искусства и культуры: В 2 т. – М., 1994
- 7.Библер В. От наукоучения – к логике культуры. – М., 1992.
- 8.Библер В.С. Школа диалога культур. – М., 1992.
- 9.Бидерманн Г. Энциклопедия символов. – М., 1996.
- 10.Габермас Ю. Філософський дискурс Модерну. – К., 2001.
- 11.Гуревич П.С. Культурология: Учебник. – М.: Гардарики, 2000.
- 12.Гуссерль Е. Криза європейського людства і філософія // Філософська і соціологічна думка. – №7-8.
- 13.Данилевский Н.Я. Россия и Европа. – М., 1991.
- 14.Делез Ж. Гваттари Ф.Что такое философия? – Спб., 1998.
- 15.Історія світової культури. Культурні регіони. – К., 1997.
16. Культурология XX век. Словарь. – Спб., 1997. – 640 с.
- 17.Культурология: українська та зарубіжна культура: Навч. пос. / За ред. М.М.Заковича. - К.: Знання, 2009.-557с.
- 18.Культурология: Учебное пособие / Под ред. Г.В. Драча. – М., 1996.
- 19.Лотман Ю.Избранные статьи: В 3 т. – Талинн, 1992.
- 20.Межуев В.М. Классическая модель культуры: проблема культуры в философии Нового времени // Культура: теории и проблемы. – М., 1995.
- 21.Мид М. Культура и мир детства. – М., 1988.
- 22.Моль А. Социодинамика культуры. – М., 1973.
23. Органов А.А. Теория культуры. Учебное пособие для вузов. – М.: Фаир-Пресс, 2003.
- 24.Орлова Э. Введение в социальную и культурную антропологию. – М., 1994.
- 25.Орлова Э.А. Динамика культуры и целенаправленная активность человека // Морфология культуры. Структура и динамика. – М., 1994
- 26.Розин В.М. Культурология: Учебник. – М.: Гардарики, 2005.-462с
- 27.Самосознание европейской культуры XX века. – М., 1991.
- 28.Соколов Э.В. Очерки теорий культуры. – М., 1994
- 29.Сорокин П.А. Человек, цивилизация, общество. – М., 1992.
- 30.Тайлор Э. Первобытная культура. – М., 1989.
- 31.Тейар де Шарден. Феномен человека. – М., 1987.
- 32.Успенский Б.Семиотика искусства. – М., 1995.
- 33.Флиер А. Я. Современная культурология: Объект, предмет, структура // Общественные науки и современность. – 1997. – № 2.
- 34.Фромм Э. Иметь или быть. – М., 1990.
- 35.Фрейд З. Психологизм. Религия. Культура. – М., 1992.
- 36.Фуко М. Воля к истине. – М., 1996.
- 37.Шпенглер О. Закат Европы. – Новосибирск, 1993.
- 38.Элиаде М. Аспекты мифа. – М., 1995.
- 39.Юнг Г.К. Архетип и Символ. – М., 1991.
40. Ясперс К. Смысл и назначение истории. – М.,1994.

Додаткові:

- 1.Бахтин М.М. Эстетика словесного творчества М.: Искусство, 1986 – 445 с.
- 2.Бахтин М.М Проблемы поэтики Достоевского. – М.:Советская Россия ,1979 – 320 с. Бахтин

- М.М: pro et contra. Творчество и наследие в контексте мировой культуры. В 2-х томах. – СПб: Изд-во Русского гуманитарного института, 2002.
- 3.Бычков В.В. Лексикон неклассики. Художественно-эстетическая культура. XX ст. М.: РОС ПЭН, 2003. – 607 с.
- 4.Воробьев В.В. Лингвокультурология: теория и методы. М.: Изд-во Рос.ун-та Дружбы народов, 1997 – 331с.
- 5.Гадамер Х.Г.Актуальность прекрасного: пер. с нем. М.: Иск-во, 1993.
- 6.Гроф С. Путешествие в поисках себя: изменение сознания.- М.: Изд-во Института Психотерапии, 2000.
- 7.Гроф С. За пределами мозга. - М.: Из-во Института Психотерапии, 2000.
8. Энциклопедія постмодернізму. // Пер. з англ. К.: Вид-во Соломії Павличко “Основи”, 2003.
- 9.Ильин И.П. Постмодернизм. Словарь терминов. М., ИНИОН, РАН, INTRADA, 2001.
- 10.История ментальностей. М., 1996.
- 11.Каган М.С. Эстетика как философия науки, С.-Петербург, ТООТК «Петрополис», 1997.
- 12.Каган М.С. Философия культуры. С.-Петербург. университет – СПб.: Петрополис, 1996.
- 13.Касавин И.Т., Щавелев С.П. Анализ повседневности. – М.: Канон+, 2004.
- 14.Кембел Дж. Герой із тисячею облич. – К.: Видавничий дім “Альтернатива”, 1999.
- 15.Козловски П. Культура постмодерна. // Пер. с нем. – М., Республика, 1997.
- Корневище О.Б. Книга неклассической эстетики // РАН Институт философии. – М, 1999.
- 16.Корневище 2000. Книга неклассической эстетики // РАН Ин-т философии. М., 2000.
- 17.Кримський С.Б. Запити філософських смислів. – К.: Вид.Парапан, 2003.
- 18.Культурология XX век: Аксиология или философское исследование природы ценностей. М., ИНИОН, РАН, 1996.
- 18.Лотман Ю.М. Феномен культуры. – М., Прогресс, 1998.
- 19.Мамардашвили М.К. Психологическая топология пути: М.Пруст “В поисках утраченного времени”. – СПб.: Алетейя, 1997.
- 20.Мамардашвили М.К. Эстетика мышления. – М.: Московская школа политических исследований, 2000.
- 21.Мамардашвили М.К., Пятигорский А.М. Символ и сознание. 22.Метафизические рассуждения о сознании, символе, языке. М.: Школа языка русской культуры, 1997.
- 23.Маньковская Н.Б. Эстетика постмодернизма. – СПб., Алетейя, 2000.
- 24.Маслоу Абрахам. Новые рубежи человеческой природы. М., Смысл, 1999.
- 25.Новая философская энциклопедия. В 4-х томах. // Ин-т философии РАН. – М., Мысль, 2000 – 2001.
- 26.Носов Н.А. Виртуальный человек. – М., Магистр, 1997.
- 27.Носов Н.А. Виртуальная психология. М., 2000.
- 28.Параллельная культура. Интегрированное направление в культуре. М.: Смысл, 1999.
- 29.Подорога В.А. Метафизика ландшафта. М., Ад Маргинем, 1996.
- Постмодернизм. Энциклопедия. Минск: Книжный Дом, 2001.
30. Пригожин И. От существующего к возникающему. – М., УРСС. – 2002.
31. Пригожин И., Стенгерс И. Порядок из хаоса. Новый диалог человека с природой. – М., Эдиториал, УРСС, 2001.
32. Павленко Ю.В. Історія світової цивілізації: Соціокультурний розвиток людства. Навч.посібник. – К.: Либідь, 2001.
33. Розин В.М. Визуальная культура и восприятие. М., 2004.
34. Розин В.М. Философия техники. М.: Nota BENE, 2001. – 456 с.
- 35.Розин В.М. Эзотерический мир. Семантика сакрального текста. – М.: Эдиториал УРСС, 2002. – 320 с.
- 36.От философии жизни к философии культуры: Сборник ст.РАН, ин-т культурологии. Отв.ред. В.П.Визгин. – С-Петербург, Алтейя, 2001.
- Шендрик А.И. Теория культуры. М.: Единство, 2002.
37. Философия культуры: становление и развитие / Под ред. М Кагана. – СПб., 1998.
- 38.Флиер А. Культурология для культурологов. – М.: Академический Проект, Екатеринбург: Деловая книга, 2000. – 492с.
39. Хабермас Юрген. Философский дискурс о модерне. / Пер. с нем. – М., Изд-во «Весь мир», 2003.
- 40..Хабермас Юрген. Будущее человеческой природы. На пути к либеральной евгенике //

Наук.ред. Е.Л.Петренко. – М.: «Весь мир», 2002.

41. Энциклопедический словарь по культурологии / Под ред. А.Радугина. – М., 1997.

42. Элиаде Мирче. Мефистофель и Андрогин. СПб.: Алетейя, 1998.

43. Эпштейн М. Постмодерн в России. – М.: Элинин, 2000.

44. Юнг К. Душа и миф: шесть архетипов. / Пер с англ. К.–М.: Изд-во «Порт-рояль совершенство», 1997. Современный литератор, 2002. – 976 с.

13. *Заплановані види навчальної діяльності та методи викладання:*

лекції, семінарські заняття, консультування, самостійна робота.

14. *Форми та критерії оцінювання:*

Поточний контроль та оцінювання виконання завдань на семінарських заняттях, оцінювання контрольних модульних робіт, виконання творчих індивідуальних завдань. Підсумковий контроль, залік у V семестрі.

Шкала оцінювання: національна та ECTS. Критерії оцінювання.

Рівень	Характеристика відповідей студента	
	на питання теоретичного змісту	на питання практичного змісту
Низький	Студент не усвідомлює змісту питання, тому його відповідь не має безпосереднього відношення до поставленого питання. Наявна відсутність умінь міркувати.	Обсяг висвітлених питань менше 50%. У студента відсутня уява, необхідна для висвітлення питань.
Задовільний	Відповіді на питання носять фрагментарний характер, відтворення знань здійснюється на рівні запам'ятовування. Студент поверхово володіє умінь міркувати.	Обсяг висвітлених питань у межах 50-70%. Студент погано володіє засобами відтворення властивостей предметів, явищ, процесів.
Достатній	У відповідях на питання допускаються деякі неточності або помилки непринципового характеру. Студент демонструє розуміння навчального матеріалу і прагне логічно розмірковувати при відповіді.	Обсяг правильно висвітлених питань більше 75%. Відповідь містить окремі неточності і незначні помилки.
Високий	Студент дає повну і розгорнуту відповідь на питання. Його відповідь характеризується логічністю і послідовністю суджень, без включення випадкових і випадання істотних з них.	Обсяг правильно висвітлених питань дорівнює 100%. Кожне висвітлене питання супроводжується ґрунтовним поясненням.

Сума балів за навчальну діяльність	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсової роботи, практики	для заліку
90-100	A	високий: відмінно	зараховано
80-89	B	достатній: добре	
70-79	C		
65-69	D	низький: задовільно	
60-64	E		

35-39	FX	незадовільний (з можливістю повторного складання)	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільний (з обов'язковим повторним вивченням дисципліни)	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

15. Мова викладання: українська